

15

Ενότητα

Χριστός Ανέστη!

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μιλήσουμε για το μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού.
- Θα γνωρίσουμε πασχαλινά έθιμα από διάφορα μέρη της Ελλάδας.
- Θα φτιάξουμε πρωτότυπα πασχαλινά αυγά.

Ανάσταση

Νύχτα του Απρίλη, του Μεγάλου Σαββάτου νύχτα! Αύριο ξημερώνει Πάσχα, Πάσχα Κυρίου, των Ελλήνων Πάσχα! Μεσάνυχτα. Ένα ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, στριμώχνεται στις εκκλησιές, απλώνεται στα προαύλια. Χτες ήταν η θανά, ο θάνατος ο σταυρικός, ήταν το πάθος το μεγάλο, ήταν το δράμα και το κλάμα, ήταν το αργό, το λυπημένο καμπάνισμα, του θανάτου καμπάνισμα, καρδιοχτύπι του θανάτου...

Σήμερα κύλησε η βαριά η πέτρα, άνοιξε ο τάφος, κι ήταν η μεγάλη νίκη. Νίκησε η ζωή το θάνατο, άνοιξε ο δρόμος από το θάνατο ξανά προς τη ζωή... Όλοι καρτερούν. Συνάζονται στις εκκλησιές. Σιμώνει η ώρα. Άφωτες κι άφωνες οι εκκλησιές...

Κι άξαφνα μια φωνή ακούγεται,
μια φωνή από μέσα

από την εκκλησιά, από τα βάθη της εκκλησιάς, από τα άγια των αγίων, από τα βάθη των ψυχών, μια φωνή βαριά και μεγάλη, μια φωνή βροντερή κι όμως γλυκύτατη, και λέει:

— «Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός!»*

Και μια σπίθα μικρή άναψε μες στο σκοτάδι, μια σπίθα που πήδηξε φλόγα και φωτίσε, κι από τη φλόγα αυτή σκόρπισαν στο άψε σβήσε χιλιάδες φλόγες, η μια μετά την άλλη, γοργά, απανωτά, μυριάδες φλόγες και κύθηκε το φως, έτσι σαν ποτάμι φωτερό, σαν ποτάμι λαμπερό, στις πολιτείας τις πλατείες και τα στενά, στου χωριού τις ρούγες* και στις δημοσιές, στα τρίστρατα και τα τετράστρατα της χώρας όλης. Μυριάδες φλογίτσες καίνε τώρα και χαίρονται και τρεμουλιάζουν κι αναπηδούνε. Ποτάμια γίνηκαν, από τούτες τις φλογίτσες, στα χέρια των χριστιανών. Ένα ολόχρυσο ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, γεμίζει τον τόπο, από την πρώτη χώρα ως το στερνό, το πιο απόμερο χωριό, από τις ρεματιές των βουνών ως τα κύματα της θάλασσας, ένα φεγγερό ποτάμι ανθρώπινο...

Πλημμύρισε φως η χώρα. Πλημμύρισαν φως οι ψυχές. «Υπέρ του καταξιοθῆναι ημάς...»* βροντάει μια φωνή. Κι η χαρά ξεσπάει ολομεμιάς:

— Χριστός ανέστη εκ νεκρών!

— Χριστός ανέστη!

— Χριστός ανέστη!

Τ' αδέρφια φιλιούνται σταυρωτά κι όλοι οι χριστιανοί γίνονται αδέρφια εκείνη την ώρα.

— Χριστός ανέστη! ψέλνει ο παπάς.

— Χριστός ανέστη! τραγουδάει το παιδί.

— Χριστός ανέστη! ανακράζει ο μαραγκός κι ο χτίστης.

— Χριστός ανέστη! του χωραφιού οι εργάτες.

— Χριστός ανέστη! ο ναύτης κι ο ψαράς.

— Χριστός ανέστη! κι ο στοχαστής.

— Χριστός ανέστη! σημαίνουν τα καμπαναριά.

— Χριστός ανέστη! χτυπάει κι η βαριά καμπάνα.

Θανάσης Πετσάλης-Διομήδης, *Ελληνικά διηγήματα με θέμα το Πάσχα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995 (διασκευή)

Ο συγγραφέας, τη νύχτα του Μεγάλου Σαββάτου, μαζί με ένα πλήθος πιστών, γιορτάζει την Ανάσταση του Χριστού.

- Με τι μοιάζει ο κόσμος που πλημμυρίζει τους δρόμους πηγαίνοντας στην Ανάσταση; Γιατί;
- Με τι μοιάζει ο κόσμος μετά το «Δεύτε λάβετε φως»; Τι άλλαξε;
- Ποιο είναι το μήνυμα που σκορπίστηκε σε όλες τις πολιτείες και τα χωριά μαζί με το αναστάσιμο φως;

* Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός: Ελάτε να πάρετε φως από το φως του Χριστού που δε δύνει ποτέ

* ρούγα: δρόμος ή πλατεία

* Υπέρ του καταξιοθῆναι ημάς...: Ας παρακαλέσουμε να μας αξιώσει ο Θεός...

Πρωτότυπα πασχαλινά αυγά

ΥΛΙΚΑ

- Αυγά βρασμένα πολύ καλά.
- Ένα δοχείο, που μέσα θα βάλετε νερό και μια ποσότητα ατλακόλλας.
- Μικρά χαρτάκια από γκοφρέ χαρτί ή κρεπ, χαρτιά περιτυλίγματος κομμένα σε μικρά κομμάτια με το χέρι.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

- Αφού βράσετε τα αυγά, αφήστε τα να κρυώσουν καλά. Ετοιμάστε ένα μείγμα νερού-ατλακόλλας και βουτήξτε ένα-ένα τα κομματάκια χαρτιού. Τοποθετήστε τα πάνω στο κάθε αυγό διάσπαρτα ή το ένα δίπλα στο άλλο.
- Αφήστε τα αυγά να στεγνώσουν καλά. Αν θέλετε, όσο η ατλακόλλα δεν έχει στεγνώσει καλά, πασπαλίστε με λίγη χρυσόσκονη. Το ίδιο μπορείτε να κάνετε και με γκοφρέ χαρτί.

Προσοχή όμως γιατί ξεβάφει!

Σημείωση: Μια παραλλαγή της παραπάνω χειροτεχνίας είναι να κόψετε με «κυματιστό» ψαλιδάκι ψιλές λουριδίτσες από οντουλέ χαρτί και να τις κολλήσετε με ρευστή κόλλα πάνω σε ήδη βαμμένο κόκκινο ή άλλο πολύχρωμο αυγό.

Πούλιες, μπαλάκια από γκοφρέ και αυτοκόλλητα είναι μερικές άλλες ιδέες για να διακοσμήσετε αυγά του Πάσχα.

Φαίη Χανή, περιοδικό Παράθυρο στην εκπαίδευση του παιδιού, τεύχος 26^ο Μάρτιος - Απρίλιος 2004

Πασχαλινά έθιμα

Αερόστατα της Αρκαδίας

Συναντάται μόνο στο Λεωνίδιο της Αρκαδίας. Την Ανάσταση, οι νέοι που έχουν δημιουργήσει μικρά αερόστατα, τ' αφήνουν ελεύθερα να υψωθούν δημιουργώντας ένα εντυπωσιακότατο θέαμα στο νυχτερινό ουρανό.

Το έθιμο αυτό ισχύει από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Σχεδόν κάθε σπίτι, βδομάδες πριν ετοιμάζει το δικό του αερόστατο με καλάμι και χαρτί. Για την πυρόδότησή τους χρησιμοποιείται η «καλυμμάρα», πανί εμποτισμένο με λάδι και πετρέλαιο. Από κάθε ενορία (από τις 5 της Τσακωνιάς) αφήνονται περισσότερα από 100 αερόστατα.

Φανταστείτε το θέαμα!

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

Ανάσταση στην Κέρκυρα

Terra Kerkyra, εκδ. Terra Editions

Κάθε Μεγάλο Σάββατο πρωί, την ώρα που ο ιερέας βγαίνει από το ιερό με την εικόνα της Αναστάσεως στολισμένη με λουλούδια, οι καμπάνες χτυπούν χαρμόсуνα. Οι νοικοκυρές πετούν στους δρόμους μεγάλα πήλινα δοχεία (μπότιδες) από τα παράθυρα που πέφτοντας σπάνε σε χίλια κομμάτια και κάνουν μεγάλο θόρυβο.

Αυτό το έθιμο συμβολίζει τη νίκη του Χριστού απέναντι στην αμαρτία και το θάνατο και βασίζεται σ' ένα στίχο του Ψαλτηρίου: «ποίμανον αυτούς εν ράβδω σιδηρά, ως σκεύη κεραμέως σύντριψον αυτούς» δηλαδή να τους κυβερνάς όπως ο βοσκός τα πρόβατα αλλά με σιδερένιο ραβδί, κάνε τους κομμάτια όπως τα πήλινα δοχεία (Ψαλμ. Β, στίχ. 9).

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

Τα Λαζαράκια

Το Σάββατο του Λαζάρου τα παιδιά σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας γυρίζουν από πόρτα σε πόρτα τραγουδώντας κάλαντα που μιλούν για την Ανάσταση του Λαζάρου. Κρατούν άβαφα αυγά και μικρά ψωμάκια, τα «Λαζαράκια» ή «Λαζαρέλια». Συνήθως περιέχουν ξηρούς καρπούς, κανέλα, σταφίδες και ταχίνι και είναι πλασμένα σαν ανθρωπάκια με μακρύ ρούχο και σαρίκι στο κεφάλι.

Τα Λαζαρέλια υπάρχουν και σ' ένα έθιμο του Πόντου, μόνο που οι Πόντιοι τα ονομάζουν «κερκέλε» και τα δίνουν μαζί με άσπρα αυγά στα παιδιά που τραγουδούσαν την Κυριακή των Βαΐων.

Πολιτιστικό περιοδικό, Άωτον... το άκρο του πολιτισμού, εκδ. Ελληνική Πρωτοβουλία Ο.Ε., Μάιος-Ιούνιος 2005

- Ποιο από τα παραπάνω πασχαλινά έθιμα σας εντυπωσίασε;
- Γνωρίζετε άλλα πασχαλινά έθιμα;

- Η τάξη σας αποφάσισε να κάνει ένα πασχαλινό αφιέρωμα με θέμα: *τα έθιμα του Πάσχα*. Αναζητήστε πληροφορίες και φωτογραφίες για πασχαλινά έθιμα που γίνονται στην περιοχή σας. Ενημερώστε και τις άλλες τάξεις του σχολείου σας για το αφιέρωμα της τάξης σας. Ζητήστε τους να σας βοηθήσουν να εμπλουτίσετε το αφιέρωμά σας.

Συγκεντρώστε όλες τις εργασίες και ανακοινώστε τις με μια εφημερίδα τοίχου στο σχολείο σας.

Η Ραλλού σας προτείνει

Γρηγοριάδου-Σουρέλη Γαλάτεια, Μηλιώρη Πόλυ, Κοντολέων Μάνος, *ανθολόγηση Ελληνικά διηγήματα με θέμα το Πάσχα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996.

Μαστρομιχαλάκη Αγγελική, *Πάσχα Ελληνικό*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1999.

Μπάρτζης Γιάννης, *Πασχαλινά διηγήματα*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2006.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Εξοχική Λαμπρή*, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2005.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Πασχαλινά διηγήματα*, εκδ. Γράμματα, Αθήνα, 2001.

Πασχαλινά διηγήματα Ελλήνων συγγραφέων, 1°, 2°, 3°, 4° μέρος, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1990.

www.plefsis.gr

Ανθολόγιο: **Μάστορη Βούλα**, «Τότε που πήγαμε βόλτα τον Επιτάφιο»
Βάρναλης Κώστας, «Η μάνα του Χριστού»